

Od Redakcji

Szanowni Czytelnicy,

Cykl wydawniczy dwumiesięcznika powoduje, że czas wydaje się płynąć szybciej i dopiero co zapowiadany okres wakacyjny dobiega końca... Jesteśmy w drugiej połowie roku 2026 i zdecydowanie czujemy nadchodzący okres jesiennej wytężonej pracy.

Niniejszy zeszyt zawiera aż cztery prace będące zaleceniami eksperckimi. Dwie odnoszą się do zagadnień związanych z redukcją ryzyka rozwoju otyłości, cukrzycy i zaburzeń metabolicznych u osób przyjmujących leki przeciwpsychotyczne. Adam Wichniak i wsp. rozwijają w nich problematykę czynników ryzyka, interwencji psychologicznych, diagnostyki i leczenia farmakologicznego. Przypominamy w tym miejscu wcześniejsze prace na temat powiązań cukrzycy, psychologicznych aspektów cukrzycy, osobowości i parametrów klinicznych oraz choroby otyłościowej [1, 2, 3].

Leki przeciwpsychotyczne i ich stosowanie u osób z chorobami somatycznymi stanowią z kolei przedmiot zaleceń w opracowaniu Katarzyny Bliźniewskiej-Kowalskiej i wsp. Zwracamy również Państwa uwagę na pracę Stefana Modzelewskiego i wsp., którzy podjęli temat możliwości leczenia objawów negatywnych i poznawczych za pomocą kombinacji leków przeciwotępiennych.

Kilka kolejnych prac podejmuje z różnych perspektyw wątek uzależnień. Od kwestii rozpowszechnienia *gaming disorder* w reprezentatywnej próbie polskich graczy, podjętej przez Piotra Grajewskiego i Małgorzatę Dragan, poprzez zagadnienia osobowości i problematycznego używania internetu, do których odnoszą się Ewa Wojtynkiewicz i wsp., polimorfizmu *DRD4 Ex3* (VNTR) i cech osobowości u mężczyzn uzależnionych od hazardu i amfetaminy, będących przedmiotem uwagi Agnieszki Boroń i wsp., po kwestie cech temperamentu, używania CBD oraz innych substancji psychoaktywnych i leków, podjętych przez Patryka Rodka i wsp. – mamy nadzieję, że każdy z Państwa, zainteresowany problematyką uzależnień odnajdzie w nich zarówno istotne informacje, jak i inspiracje do własnych przemyśleń.

Mijający czas oznacza też zbliżanie się wdrożenia w życie zapowiadanych już zmian w zasadach wydawania prac w naszym czasopiśmie. Od października zaprzestajemy przyjmowania zamówień na wydawanie prac w trybie online first. Wprowadzona zostanie opłata publikacyjna dotycząca wszystkich prac, co w przyszłości usprawni proces wydawniczy.

Drugą istotną kwestią jest kolejne pożegnanie wielkiego psychiatry, Jaya Amsterdam, członka Rady Programowej naszego czasopisma. Za przypomnienie Jego sylwetki dziękujemy prof. Januszowi Rybakowskiemu.

**Dominika Dudek – redaktor naczelna,
Jerzy A. Sobański,
Katarzyna Klasa**

W dniu 29 lipca, w wieku 77 lat, odszedł Jay Amsterdam, wybitny badacz chorób afektywnych, członek Rady Programowej Psychiatrii Polskiej oraz autor artykułów na łamach naszego pisma. Prof. Amsterdam był wieloletnim kierownikiem Depression Research Unit na Uniwersytecie Pensylwanii w Filadelfii oraz czołowym znawcą stosowania leków przeciwdepresyjnych w zaburzeniu dwubiegunowym. Stał się też wielkim zwolennikiem czystości badań psychofarmakologicznych i krytykiem wszelkich odstępstw od tego postulatu. Na łamach Psychiatrii Polskiej opublikował w 2017 roku pracę „Industry-corrupted psychiatric trials”. Uczestniczył również w autorstwie prac wskazujących na niedostatki sztanarowego badania amerykańskiego STAR*D. Moja współpraca i przyjaźń z prof. Amsterdamem rozpoczęła się w 1977 roku, gdy byłem na stypendium na Uniwersytecie Pensylwanii. Jednym z jej owoców było po raz pierwszy na świecie wykazanie, że stosowanie litu powoduje ustąpienie zakażeń opryszczkowych (Lithium prophylaxis and recurrent labial herpes infections. *Lithium* 1991; 2: 43-47). W 2016 roku wspólnie napisaliśmy rozdział „Pharmacotherapy of bipolar disorder” w książce „The Oxford Handbook of Mood Disorders” Należy jeszcze dodać, że przodkowie Jaya Amsterdama mieszkali w miejscowości Mstów k. Częstochowy, a mnie udało się uzyskać dokumenty urodzenia jego dziadka, Filipa Amsterdama, oraz licznych krewnych.

Janusz Rybakowski

Piśmiennictwo

1. Matejko B, Morawska-Tota M, Tota Ł, Flakus M, Cyranka K, Kieć-Wilk B et al. *Association of short- and long-term metabolic control parameters with personality traits in adult type 1 diabetes treated with personal insulin pumps*. *Psychiatria Polska*. 2023;57(2):431–42. <https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/145647>
2. Izbaner M, Niechciał E, Lenartowska D, Waiss P, Cyranka K, Kędzia A et al. *The transition challenge: quality of life, diabetes distress, and glycemic outcomes in emerging adults with type 1 diabetes*. *Psychiatria Polska*. 2026:1–12. <https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/217043>
3. Łopuszańska U, Skórzyńska-Dziduszko K, Prendecka M, Makara-Studzińska M. *Nadwaga i otyłość a zaburzenia funkcji poznawczych w grupie osób chorujących psychicznie*. *Psychiatria Polska*. 2016;50(2):393–406. <https://doi.org/10.12740/PP/59031>